

bp Paweł Socha

Kurs duszpasterski w latach 1973-1982

Wstęp

Przydzielenie siedmiu dekanatów z archidiecezji wrocławskiej na mocy bulli „Episcoporum Poloniae caetus” z 28 czerwca 1972 r. postawiło bpa W. Plutę wobec poważnych problemów duszpasterskich. Od kilku lat akcentował bardzo mocno opracowywanie przez księży proboszczów programu duszpasterskiego na pięć lat. Utrata trzech czwartych terenu dotychczasowej administracji i niemal proporcjonalnej ilości duchowieństwa z równoczesnym przyłączeniem do nowo utworzonej diecezji ponad stu kapłanów z archidiecezji wrocławskiej, w której nie stawiano tego rodzaju wymagań, stało się dla pasterza diecezji prawdziwym wyzwaniem. Po kilkumiesięcznym doświadczeniu w relacjach z przydzielonymi kapłanami przekonał się, że trzeba ich wprowadzić w styl duszpasterski, jaki został wypracowany dla diecezji gorzowskiej. Dlatego podjął decyzję zorganizowania trzydniowego kursu duszpasterskiego w Wyższym Seminarium Duchownym, w dwóch grupach. Najlepiej nadawał się na ten cel początek września. Wyznaczono więc terminy 4-6 i 11-13 września 1973 r. Tematem zasadniczym była „Parafia i ksiądz w parafii”.

Inicjatywa ta okazała się bardzo korzystna, aby zapoznać księży z programem duszpasterskim i omówić aktualne problemy duszpasterskie i teologiczne. Od następnego roku kurs duszpasterski, dwudniowy, odbywał się w dwóch terminach pod koniec sierpnia. Od 1982 r. był już organizowany nadal w dwóch terminach, już jako jednodniowy.

Także nazwa kursu ulegała zmianom. Pierwszy odbywał się pod nazwą „Konferencje rejonowe w diecezji gorzowskiej”, a od 1974 r. – „Kurs Dusz-

pasterski”. W ostatnich zaś latach określa się sierpniowe spotkanie kapłanów jako „Paradyskie Dni Duszpasterskie”. Choć nazwy się zmieniały, to jednak układ programu pozostał ten sam. Chodziło bowiem o czas na wspólną modlitwę, konferencję ascetyczną, wykłady z uwzględnieniem czasu na dziele nie się kapłanów przemyśleniami i wreszcie przekazywanie najważniejszych informacji poszczególnych wydziałów kurii biskupiej, seminarium i innych instytucji diecezji.

W pierwszej części opracowania, która obejmuje lata 1973-1982, zostaną omówione programy i główne tematy, szczególnie ważne dla formacji duchowej, teologicznej i duszpasterskiej kapłanów. Zostanie także wskazana bibliografia wykładów publikowanych w urzędowym piśmie diecezjalnym, by zainteresowani kapłani łatwiej mogli sięgnąć do tych tekstów i pogłębić temat. Z bólem trzeba stwierdzić, że tylko nieliczne kursy duszpasterskie zostały udokumentowane sprawozdaniami i jeszcze mniej – publikacją wygłoszonych wykładów. Mimo tego sama relacja tematów ukazuje wielkie bogactwo tematyki omawianej w czasie tych spotkań.

1. Kurs duszpasterski połączony z kursem katechetycznym w dwóch turnusach: 4-6 i 11-13 września 1973 r.¹

W pierwszej części kursu głównym prelegentem był W. Pluta. Najpierw wygłosił konferencję ascetyczną na temat dojrzałości duchowej (nadprzyrodzonej) księdza, jako podstawy realizacji programu duszpasterskiego na temat „parafii”. Biskup podkreślał, że tylko kapłan, który potrafi w pracy duszpasterskiej powiązać modlitwę i życie, opierając się na wierze, nadziei i miłości oraz pokucie i Eucharystii, gwarantuje ożywienie ducha wiary w parafii.

Opracowany przez Komisję Episkopatu ds. Duszpasterstwa Ogólnego program-duszpasterski na dany rok bp W. Pluta zabierał ze sobą na miesięczny urlop w Zakopanem. Po dziennych spacerach, wieczorami, dokładnie go studiował, a następnie, po dopracowaniu i dostosowaniu do warunków dusz-

¹ Krótka relacja z kursu zamieszczona została w „Gorzowskich Wiadomościach Kościelnych” (dalej cytowane w skrócie GWK): *Konferencje rejonowe w diecezji gorzowskiej połączone z kursem katechetyczno-duszpasterskim dla wszystkich księży diecezji – wrzesień 1973 r.*, GWK 15 (1973), s. 362-365.

pasterskich diecezji, omawiał go w ramach kursu duszpasterskiego. Do tego programu nawiązywał na kolejnych konferencjach rejonowych, a także polecał omawianie go na konferencjach dekanalnych.

W drugiej części kursu o charakterze katechetyczno-duszpasterskim głównymi prelegentami byli biskupi i kapłani diecezji tarnowskiej. Bp W. Pluta serdecznie powitał zaproszonych gości.

Jako pierwszy referat pt. „Chrystocentryzm w katechezie” wygłosił biskup diecezjalny z Tarnowa Jerzy Ablewicz. Na podstawie dokumentu watykańskiego „Directorium catecheticum generale” prelegent dowodził, że katecheza musi prowadzić do żywej wiary w Chrystusa, aby Go „poznać” i w Niego „wejść”.

Ks. prof. Edward Lazarowicz omówił temat „Uczestnictwo rodziców w dziele katechizacji”. Prelegent wskazywał, że poprzez kontakt z rodzicami najłatwiej prowadzić dzieci do pełnego i owocnego uczestnictwa we mszy św.

Ks. prof. dr Stanisław Lisowski poruszył zagadnienie katechezy przedszkolnej i przygotowanie do I Komunii Świętej, jako wprowadzenie do katechezy rodzinnej i do samowychowania.

Ks. Zygmunt Bochenek omówił zagadnienie budowania wspólnoty wśród młodzieży szkół średnich, jako najlepszy sposób i szkoła formacji do ducha wspólnoty i zmysłu Kościoła.

Ks. bp Piotr Bednarek podzielił się doświadczeniami diecezji tarnowskiej w dziedzinie przygotowania młodzieży z klas VII i VIII do sakramentu bierzmowanie, ukazując, jak przekonać młodych do samowychowania, które jest warunkiem do wzięcia odpowiedzialności za wiarę swoją i bliźnich. Żeby ten cel osiągnąć, konieczne jest prowadzenie katechezy rodzinnej. Natomiast warunkiem realizacji wszystkich postulatów poruszonych przez prelegentów jest autorytet kapłana, opierający się na jego duchowej dojrzałości, czyli głębokiej wierze.

2. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 30-31 sierpnia oraz 2-3 września 1974 r.

W Wyższym Seminarium Duchownym w Gościkowie-Paradyżu odbyły się wykłady dla duchowieństwa na temat modlitwy.

Po nabożeństwie do Ducha Świętego w kościele seminaryjnym bp W. Pluta wygłosił konferencję ascetyczną na temat roli modlitwy w życiu chrześcijanina.

Po przerwie księży udali się do auli, aby wysłuchać wykładów i wziąć udział w dyskusji. Temat modlitwy omawiany był w dwóch częściach: teoretycznej i praktyczno-duszpasterskiej

W pierwszej części wykłady wygłosili: o. prof. Bernard Przybylski OP – „Modlitwa w posoborowej wizji teologicznej – Bóg w modlitwie”² i bp P. Socha – „Psychologiczno-ascetyczny aspekt modlitwy – człowiek w modlitwie”³. Jak wskazują przypisy, obydwie wykłady zostały zamieszczone w urzędowym piśmie diecezjalnym.

W drugiej części, praktyczno-duszpasterskiej, wykłady wygłosili: ks. dr W. Koska z Poznania – „Modlitwa w katechezie”⁴ oraz bp W. Pluta – „Wprowadzenie wiernych w życie modlitwy (rozmodlenie w pracy duszpasterskiej)”⁵.

W podsumowaniu bp W. Pluta ujął tematykę tegorocznego kursu duszpasterskiego w słowach:

- „Postawa: 1) teologia, dogmatyka modlitwy (Bóg),
2) psychologia modlitwy (człowiek),
3) katechizacja a wdrażanie w życie modlitwy,
4) duszpasterstwo (poza katechizacją) a rozmodlenie wiernych.

Biorąc całość tych naszych wywodów pod uwagę, jestem przekonany, że Czcigodni Bracia z większą gotowością będą realizować nasze L-19 – przemyśleli z nami i przeżyli te wielkie sprawy »Bożo-ludzkie« w modlitwie. A o tę gotowość przecież chodzi, zrodzoną nie z rozkazu biskupa, ale ze wspólnego przemyślenia, przeżycia, przemodlenia... , również osobistego. A teraz przytaczam to L-19 – jako najważniejszy wniosek życiowy z zasad podanych pod I”⁶. Jako kompendium całej tematyki kursu duszpasterskiego bp W. Pluta udostępnił

² Ks. B. Przybylski, *Modlitwa w posoborowej wizji teologicznej*, GWK 16 (1974), s. 334-340.

³ Bp P. Socha, *Psychologiczno-ascetyczny aspekt modlitwy (człowiek w modlitwie)*, GWK 16 (1974), s. 340-349.

⁴ Ks. W. Koska, *Modlitwa w katechezie*, GWK 16 (1974), s. 350-356.

⁵ Bp W. Pluta, *Wprowadzenie wiernych w życie modlitwy (rozmodlenie w pracy duszpasterskiej)*, GWK 16 (1974), s. 356-362.

⁶ Bp W. Pluta, art. cyt., GWK 16 (1974), s. 351-352.

siężom Rozporządzenie duszpasterskie L-19 „Duszpasterskie poczynania dla wychowania wiernych do osobistego życia modlitewnego”⁷.

Warto sięgać do tematyki kursu duszpasterskiego z 1974 r., gdyż nic ona nie straciła na znaczeniu dla życia duchowego kapłana i jego pracy duszpasterskiej.

3. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 28-29 sierpnia oraz 1-2 września 1975 r.

Tematyka kursu duszpasterskiego w 1975 r. poświęcona była kultowi Najświętszego Serca Pana Jezusa i Najświętszej Maryi Panny.

W pierwszym dniu prace rozpoczęto modlitwą w kościele seminaryjnym. Po wystawieniu Najświętszego Sakramentu głos zabrał bp W. Pluta, zapowiadając tematykę kursu. W ramach adoracji odmówiono „Akt poświęcenia Najświętszemu Sercu Pana Jezusa”, a także „Modlitwę pomocników Maryi”, ułożoną dla tego stowarzyszenia przez kard. S. Wyszyńskiego.

Po nabożeństwie eucharystycznym konferencję ascetyczną na temat maryjnej pobożności kapłanów wygłosił bp P. Socha.

Po przerwie rozpoczęła się pierwsza część wykładów, poświęcona wyłącznie kultowi Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Pierwszy wykład na ten temat wygłosił bp W. Pluta. Należy podkreślić, że bp W. Pluta doskonale znał Nabożeństwo do Najświętszego Serca Pana Jezusa jeszcze z czasów seminaryjnych. W jego notatniku duchowym, gdzie są zapiski z seminaryjnych konferencji ascetycznych, znajdują się bardzo obszerne notatki o kulcie Najświętszego Serca Pana Jezusa z konferencji wygłoszonej do alumnów śląskiego seminarium przez ks. Józefa Andrasza SJ, spowiednika św. s. Faustyny. Dlatego po przybyciu do ordynariatu gorzowskiego prosił księży jezuitów o przeprowadzenie rekolekcji lub misji we wszystkich parafiach ordynariatu wraz z poświęceniem rodzin Najświętszemu Sercu Pana Jezusa i przekazaniem tego aktu, z obrazem Serca Jezusowego, każdej rodzinie. Warto podkreślić, że bp W. Pluta tematowi Najświętszego Serca Pana Jezusa

⁷ Bp W. Pluta, *Rozporządzenie duszpasterskie L-19: Duszpasterskie poczynania dla wychowania wiernych do osobistego życia modlitewnego*, GWK 16 (1974), s. 362-365.

poświęcił konferencję 6 stycznia 1975 r., w czasie dnia skupienia dla alumnów w Paradyżu. Wynika z tego, że już wówczas planował wykłady na ten temat w ramach kursu duszpasterskiego w 1975 r.

Wykład drugi, pt. „Teologia kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa, wygłosił o. dr Jan Sieg SJ, a po przerwie – „Duszpasterski aspekt kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa”.

Przekazaniem komunikatów kurii biskupiej zakończył się pierwszy dzień kursu.

Drugi dzień poświęcony był w całości kultowi Najświętszej Maryi Panny. Prelegentem był znany w Polsce mariolog ks. dr Marian Piątkowski z Poznania. W pierwszym wykładzie omówił temat „Teologia czci Matki Bożej”, w drugim – „Praktyka duszpasterska a kult Matki Bożej. Pomocnicy Maryi”. Po owocnej dyskusji zakończono prace formacyjne.

Z żalem trzeba stwierdzić, że powyższe wykłady nie zostały opublikowane w urzędowym piśmie diecezjalnym.

4. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 30-31 sierpnia oraz 1-2 września 1976 r.⁸

Kurs duszpasterski w Wyższym Seminarium Duchownym w Gościkowie-Paradyżu poświęcony był omówieniu programu duszpasterstwa młodzieży na rok 1976/1977. Bp W. Pluta dobrze znał ks. prof. Franciszka Blachnickiego i jego działalność duszpasterską wśród ministrantów, a w ostatnich latach wśród młodzieży, przez organizowanie dwutygodniowych rekolekcji dla młodych i dla rodzin. Dlatego postanowił zaprosić założyciela Ruchu „Światło-Życie” z wykładami do kapłanów, by mogli zapoznać się z pierwszej ręki z założeniami tego ruchu.

Program kursu duszpasterskiego obejmował najpierw konferencję ascetyczną, wygłoszoną przez bpa pomocniczego P. Sochę, a po przerwie bp W. Pluta przeprowadził obszerny wykład dot. „Humanizmu chrześcijańskiego”⁹.

⁸ Por. *Uwagi na temat Kursu Duszpastersko-Katechetycznego*, GWK 19 (1976), s. 433-434. W opracowaniu podany został dokładny program kursu duszpasterskiego.

⁹ Bp W. Pluta, *Humanizm chrześcijański. Idee przewodnie i konkretne wskazania duszpasterskie. Człowiek Boży wobec świata*, GWK 19 (1976), s. 434-436. Natomiast

Zagadnienie to było tematem duszpasterskim omawianym przez trzy lata: 1965/1966, 1976/1977 i 1977/1978. Biskup W. Pluta skoncentrował się na zagadnieniu „Człowiek Boży w relacji do świata”, omawiając stosunek do drugiego człowieka, do spraw doczesnych, do siebie samego; odpowiedzialność człowieka Bożego w świecie, z uświęceniem duchem Chrystusa tego, co ludzkie i co stworzone. Bardzo szczegółowo bp W. Pluta rozpracował to zagadnienie w Rozporządzeniu duszpasterskim L-29.

Ks. prof. Franciszek Blachnicki w pierwszym swoim wykładzie poruszył temat „Wychowanie wiernych do człowieka w wizji Bożej”¹⁰. Prelegent omówił najpierw teocentryzm, chrystocentryzm i pneumatocentryzm w modlitwie, następnie różaniec jako szkołę modlitwy, a także praktyki medytacji Słowa Bożego w ramach kręgu biblijnego i dzielenia się Ewangelią, i wreszcie modlitwę adoracyjną w praktykowaniu modlitwy w Namiocie Spotkania. Było to przedstawienie głównych założeń formacyjnych Ruchu „Światło-Życie” w ramach dwóch gałęzi: młodzieżowej, opartej na 15-dniowym rozważaniu tajemnic różańca świętego, i rodzinnej, opartej na idei zaczerpniętej z francuskiego ruchu „Equipes Notre-Dame”.

Po południu ks. F. Blachnicki wygłosił drugi wykład pt. „Wychowanie do osobistego życia modlitewnego zwłaszcza dzieci”¹¹. Prelegent ukazał modlitwę różańcową jako najdoskonalszą szkołę modlitwy, przystępną dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wskazał, co trzeba zrobić, aby odmówić różaniec. Ponieważ pierwotnie odmawiano tylko pierwszą jego część, która mówi o tajemnicy Zwiastowania, a druga, późniejsza, odnosi się do prośby o wstawiennictwo Maryi w życiu i przy śmierci, dlatego, za przykładem Francuskiego Ośrodka Różańca, proponuje odmawianie pierwszej części „Pozdrowienia Anielskiego” do słowa „Jezus”, z dodatkiem formuły zaczerpniętej z treści Ewangelii, np. „...i błogosławiony owoc żywota Twojego Jezus”, który wypełnił oczekiwanie

zagadnienie humanizmu chrześcijańskiego według programu duszpasterskiego omówił bp W. Pluta w Rozporządzeniu duszpasterskim L-29: *Humanizm chrześcijański w konkretnym programie duszpasterskim w latach 1976/1977*, GWK 19 (1976), s. 436-442.

¹⁰ Ks. F. Blachnicki, *Modlitwa*, GWK 19 (1976), s. 442-452.

¹¹ Ks. F. Blachnicki, *Różaniec*, GWK 19 (1976), s. 452-455.

ludzkości spragnionej Zbawiciela. W tajemnicy Zwiastowania można dodawać podobne zwroty po imieniu Jezus, a drugą część: „Święta Maryjo, Matko Boża”, odmówić przy dziesiątym „Zdrowaś Maryjo”. Ks. F. Blachnicki podał także przykłady tego rodzaju wstawek¹².

Ten sposób odmawiania różańca wymaga od wierzącego dobrej znajomości Pisma św., by można było samemu tworzyć tak rozpracowaną modlitwę różańcową. Jak wynika z wieloletniego doświadczenia, tego rodzaju sposób odmawiania różańca nie przyjął się powszechnie.

W drugim dniu kursu duszpasterskiego głównym prelegentem był ks. prof. Romuald Kunicki – profesor Wyższego Seminarium Duchownego w Paradyżu, który omówił temat „Wdrażanie dzieci i młodzieży do ofiarnej – czynnej miłości”¹³.

Dobrze się stało, że niemal wszystkie materiały z kursu duszpasterskiego 1976/1977 zostały opublikowane w „Gorzowskich Wiadomościach Kościelnych”. Wykłady ks. F. Blachnickiego mogą służyć nadal jako źródło odnowy ducha modlitwy, a dla kapłanów prowadzących mogą stanowić materiał źródłowy do osobistej formacji w duchu Ruchu „Światło-Życie” i pomagać w formowaniu uczestników oaz wakacyjnych.

5. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 7 i 8 września 1977 r.

Jednodniowy kurs duszpasterski w Gościkowie-Paradyżu poświęcony był tematowi roku duszpasterskiego 1977/1978 ph. „Człowiek Boży w Kościele”.

Po nabożeństwie do Najświętszego Serca Pana Jezusa bp P. Socha wygłosił konferencję ascetyczną na temat „Duszpasterz realizujący sobą poczucie odpowiedzialności za Kościół, zwłaszcza za wspólnoty swojej parafii”. U fundamentów kapłańskiej postawy leży wiara w Kościół św.: „Credo in... unam sanctam catholicam Ecclesiam”. Następstwem tej wiary jest służba Chrystusowi obecnemu w Kościele z całkowitym oddaniem i gorliwością.

¹² Ks. F. Blachnicki, *Wzory rozważań różańcowych*, GWK 19 (2976), s. 455-463.

¹³ Ks. R. Kunicki, *Wychowanie postawy czynnej miłości u dzieci i młodzieży*, GWK 19 (1976), s. 463-467.

Następnie dwa wykłady wygłosił W. Pluta. W pierwszej części pierwszego wykładu „Wychowanie do pełnego i odpowiedzialnego udziału w życiu Kościoła” prelegent omówił cztery sposoby budowania Kościoła według Nowego Testamentu: ogólne duszpasterstwo, zwłaszcza sakramentalne, słowo Boże, diakonia, miłość służebna, a w Polsce – przez Matkę Bożą.

W części dogmatycznej omówił nadprzyrodzony wymiar Kościoła¹⁴. Drugi wykład bp. W. Pluty poświęcony był celom katechizacji, czyli formacji do dojrzałej wiary u młodych¹⁵.

W wykładzie trzecim zostały omówione różne formy duszpasterstw: ks. mgr E. Welzandt przedstawił „Duszpasterstwo ogólne i specjalistyczne”, ks. mgr R. Harmaciński – „Duszpasterstwo dzieci i młodzieży”, a s. A. Będkowska – „Duszpasterstwo charytatywne”.

Czwarty wykład na temat pt. „Kościół domowy – oaza rodzin” wygłosiła s. Jadwiga Siudro.

Dokładne omówienie głównych wystąpień bpa W. Pluty, opracowane przez ks. E. Welzandta, znajduje się w „Gorzowskich Wiadomościach Kościelnych” z 1977 r. na stronach 265-273.

6. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 28-29 sierpnia i 30-31 sierpnia 1978 r.

Jubileusz XX-lecia posługi bpa W. Pluty w diecezji gorzowskiej

Kurs duszpasterski w 1978 r. został zaplanowany jako sprawozdanie z XX-letniej pracy duszpasterskiej bpa W. Pluty w diecezji gorzowskiej.

Nabożeństwo eucharystyczne i modlitwy w intencji bpa W. Pluty prowadził bp P. Socha¹⁶. Z konferencją ascetyczną na temat „Zgubne skutki aktywizmu kapłańskiego” wystąpił bp. W. Pluta¹⁷.

¹⁴ Por. Ks. E. Welzandt, *Jesienny Kurs Duszpasterski*, GWK 20 (1977), s. 365-369. Omówienie pierwszego wykładu bpa W. Pluty.

¹⁵ Por. Ks. E. Welzandt, tamże. Tytuł wykładu bpa Pluty: *Analiza sytuacji duchowej młodzieży na podstawie opracowań naukowych*, s. 369-373.

¹⁶ Nabożeństwo eucharystyczne, GWK 22 (1979), s. 10-12.

¹⁷ Bp W. Pluta, *Zgubne skutki „aktywizmu” kapłańskiego*, GWK 22 (1979), s. 14-20.

W auli wykład wprowadzający na temat „Urząd nauczycielski J.E. Bp. Ordynariusza dra Wilhelma Pluty w okresie XX-lecia pracy pasterskiej w diecezji gorzowskiej”¹⁸ wygłosił bp P. Socha.

W pierwszej części omawiano problemy duchowieństwa i seminarium duchownego. Na temat duchowieństwa krótkie wykłady zaprezentowali: ks. F. Myszka CM – „Troska o duchowe wyrobienie kapłanów”¹⁹, ks. prał. E. Jagodziński – „Ruch personalny kleru w diecezji gorzowskiej”²⁰ i ks. mgr Jan Szponarski – „Dokształcenie specjalistyczne kapłanów pracujących na terenie diecezji”²¹.

Na temat seminarium duchownego wypowiedzieli się: bp P. Socha – „Formacja intelektualno-ascetyczna według oficjalnego głosu Kościoła i zmiany personalne rektorów, profesorów oraz zestawienie ilościowe wyświęconych w tym okresie kapłanów i alumnów”²², ks. H. Dworak – „Seminaryjne duszpasterstwo powołaniowe”²³, których teksty zamieszczono w „Gorzowskich Wiadomościach Kościelnych” z 1979 r. na stronach 74-80, oraz ks. E. Kołodziejczyk – „Sprawy materialno-administracyjne Seminarium w latach 1958-1978”²⁴.

Biskup W. Pluta kładł szczególny akcent na formację duchową i duszpasterską kapłanów, a także alumnów. Systematycznie wygłaszał konferencje ascetyczne do księży przy okazji spotkań rejonowych, dekanalnego opłatka i wielu innych spotkań. Każdego miesiąca wygłaszał dwie lub jedną konferencję ascetyczną do kleryków w czasie dnia skupienia w seminarium w Paradyżu.

¹⁸ Bp P. Socha, *Urząd nauczycielski J.E. Bpa Ordynariusza dra Wilhelma Pluty w okresie XX-lecia pracy pasterskiej w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s. 30-49.

¹⁹ Ks. F. Myszka CM, *Troska o duchowe wyrobienie kapłanów*, GWK 22 (1979), s. 49-54.

²⁰ Ks. E. Jagodziński, *Ruch personalny kleru w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s. 55-61.

²¹ Ks. J. Szponarski, *Dokształcenie specjalistyczne kapłanów pracujących na terenie diecezji*, GWK 22 (1979), s. 61-63.

²² Bp P. Socha, *Gorzowskie Seminarium Duchowne w okresie XX-lecia pracy pasterskiej bpa W. Pluty w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s. 63-74.

²³ Ks. H. Dworak, *Seminaryjne duszpasterstwo powołaniowe*, GWK 22 (1979), s. 72-80.

²⁴ Ks. E. Kołodziejczyk, *Sprawy gospodarczo-administracyjne Seminarium w latach 1958-1978*, GWK 22 (1979), s. 80-83.

Można powiedzieć, że życie duchowe kapłanów i formacja duchowa kleryków były naczelnym zadaniem pasterskim bpa W. Pluty.

Druga część kursu duszpasterskiego poświęcona była duszpasterstwu. Każdy z działów duszpasterstwa był omawiany w krótkich 10-minutowych wystąpieniach przez pracowników kurii biskupiej lub księży pracujących w terenie.

Duszpasterstwu ogólnemu, a szczególnie duszpasterstwu małżeństw, charytatywnemu i sakramentów inicjacji chrześcijańskiej poświęcona była pierwsza część wykładów. Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego kurii biskupiej ks. E. Welzandt omówił temat „Myśli przewodnie w pracy duszpasterskiej bpa W. Pluty w diecezji gorzowskiej”²⁵, ks. K. Helon – „Realizacja Rozporządzeń Duszpasterskich »L« w odniesieniu do małżeństwa i rodziny”²⁶, ks. Z. Weder TS – „Nabożeństwa rocznicowe i jubileusze małżeńskie”²⁷, s. A. Będkowska = „Działalność duszpasterstwa charytatywnego w XX-leciu rządów bpa ordynariusza gorzowskiego W. Pluty”²⁸, ks. W. Kasprzak – „Troska Arcypasterza diecezji gorzowskiej o sprawowanie chrztu świętego”²⁹. Ks. S. Starczyński opracował³⁰ = „Sakrament bierzmowania”, a ks. J. Płóciennik – „Sprawozdanie dotyczące rekolekcji modlitewnych”³¹.

Duszpasterstwu młodzieży poświęcone były wykłady: ks. R. Harmacińskiego – „Ogólne kierunki Wydziału Nauki Katolickiej w okresie XX lat pasterzowania bpa dra W. Pluty”³², bpa P. Sochy – „Rekolekcje oazowe w diecezji gorzowskiej”³³, s. Ireny Skibickiej – „Kursy katechetyczne w okresie XX-le-

²⁵ Ks. E. Welzandt, *Myśli przewodnie w pracy duszpasterskiej bpa w. Pluty w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s. 83-93.

²⁶ Ks. K. Helon, *Realizacja Rozporządzeń Duszpasterskich „L” w odniesieniu do małżeństwa i rodziny*, GWK 22 (1979), s. 94-119.

²⁷ Ks. Z. Weder, *Nabożeństwa rocznicowe i jubileusze małżeńskie*, GWK 22 (1979), s. 120-123.

²⁸ S. A. Będkowska, *Działalność duszpasterstwa charytatywnego w XX-leciu rządów bpa ordynariusza dra W. Pluty*, GWK 22 (1979), s. 124-128.

²⁹ Ks. W. Kasprzak, *Troska Arcypasterza diecezji gorzowskiej o sprawowanie chrztu świętego*, GWK 22 (1979), s. 129-136.

³⁰ Ks. S. Starczyński, *Sakrament bierzmowania*, GWK 22 (1979), s. 136-142.

³¹ Ks. J. Płóciennik, *Sprawozdanie dotyczące rekolekcji zamkniętych*, GWK 22 (1979), s. 132-144.

³² Ks. R. Harmaciński, *Ogólne kierunki pracy Wydziału Nauki Katolickiej w okresie XX lat pasterzowania bpa dra W. Pluty*, GWK 22 (1979), s. 144-149.

³³ Bp P. Socha, *Rekolekcje oazowe w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s.150-154.

cia”³⁴, ks. R. Dobrołowicza – „Podsumowanie doświadczeń duszpasterskich w zakresie Rozporządzeń Duszpasterskich L 14 i L 33”³⁵ i bp. P. Sochy – „Duszpasterstwo powołań kapłańskich w diecezji gorzowskiej w latach 1958-1978 i postulatory na przyszłość”³⁶.

Trzecia grupa wykładów dotyczyła duszpasterstwa grup specjalnych i zakonów. Ks. J. Nowaczyk omówił „Duszpasterstwo akademickie w diecezji gorzowskiej”³⁷, ks. W. Sygnatowicz = działalność i duszpasterstwo organizacji³⁸, natomiast bp P. Socha – „Zgromadzenia żeńskie w diecezji gorzowskiej w okresie XX lat pasterskiej pracy bpa ordynariusza W. Pluty”³⁹.

Ostatnia część kursu duszpasterskiego dotyczyła realizacji Rozporządzeń duszpasterskich wydawanych przez bpa W. Plutę.

Na temat Rozporządzeń duszpasterskich L-5 i L-20 o kursach przedmażeńskich wypowiedzieli się: ks. H. Guzowski⁴⁰, ks. Jan Blokesz⁴¹, ks. W. Stroński⁴² i ks. T. Skibiński⁴³, a o L-16 w zakresie nabożeństw rocznicowych – ks. Bolesław Dratwa⁴⁴.

Rozporządzenie duszpasterskie L-22 o przygotowaniu do sakramentu bierzmowania omawiali: ks. Zygmunt Sołek CSRR⁴⁵, ks. Tadeusz Kleszcz⁴⁶, ks. D. Łyduch⁴⁷, ks. Jan Dorobisz⁴⁸, ks. K. Piechowiak⁴⁹, L-9 o wychowaniu

³⁴ S.I. Skibiński, *Kursy katechetyczne w okresie XX-lecia*, GWK 22 (1979), s. 154-157.

³⁵ Ks. R. Dobrołowicz, *Podsumowanie doświadczeń duszpasterskich w zakresie realizacji Rozporządzeń Duszpasterskich L 14 i L 33*, GWK 22 (1979), s. 157-161.

³⁶ Bp P. Socha, *Duszpasterstwo powołań kapłańskich w diecezji gorzowskiej w latach 1958-1978 i postulatory na przyszłość*, GWK 22 (1979), s. 161-193.

³⁷ Ks. J. Nowaczyk, *Duszpasterstwo akademickie w diecezji gorzowskiej*, GWK 22 (1979), s. 193-196.

³⁸ Ks. W. Sygnatowicz, *Organisci*, GWK 22 (1979), s. 196-198.

³⁹ Bp P. Socha, *Zgromadzenia żeńskie w diecezji gorzowskiej w okresie XX lat pasterskiej pracy bpa ordynariusza W. Pluty*, GWK 22 (1979), s. 198-205.

⁴⁰ Ks. H. Guzowski, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 205-207.

⁴¹ Ks. Jan Blokesz, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 207-212.

⁴² Ks. W. Stroński, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 212-215.

⁴³ Ks. T. Skibiński, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 215-217.

⁴⁴ Ks. B. Dratwa, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 217-219.

⁴⁵ Ks. Z. Sołek CSRR, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 219-224.

⁴⁶ Ks. T. Kleszcz, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 224-227.

⁴⁷ Ks. D. Łyduch, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 227-230.

⁴⁸ Ks. J. Dorobisz, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 230-233.

⁴⁹ Ks. K. Piechowiak, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 233-238.

do czystości – ks. Z. Dmitruk⁵⁰ i ks. Zygmunt Czekański CM⁵¹, natomiast L-14 o spotkaniach z rodzicami dzieci pierwszokomunijnych swoje uwagi przedłożyli: ks. J. Loch⁵², ks. Zygmunt Zając⁵³ i ks. Adam Białek OFMCap.⁵⁴.

Ks. Józef Janicki omówił temat „Moje doświadczenie duszpasterskie z przeżywania liturgicznie kształtowanej Mszy świętej z odpowiednio przygotowaną scholą, ministrantami, lektorami”⁵⁵, a ks. Zdzisław Weder – „Moje doświadczenie duszpasterskie z pracy nad wychowaniem ministrantów i ich rodziców z akcentem powołań kapłańskich”⁵⁶.

W ostatniej części kursu duszpasterskiego poruszono temat instytucji diecezjalnych i administracji. Ks. Józef Michalski wygłosił referat „Kapituła katedralna w Gorzowie Wlkp.”⁵⁷, ks. W. Sygnatowicz omówił zagadnienie budownictwa sakralnego w okresie 20 lat⁵⁸, a ks. M. Marszałik – „Sprawy finansowe w okresie dwudziestolecia 1958-1978”⁵⁹.

Jak wynika z cytowanych autorów, w kursie duszpasterskim zabierało głos bardzo wielu kapłanów. Cytowani są tylko ci, którzy udostępniili swoje referaty do druku, ale byli także prelegenci, którzy tego nie zrobili, jak ks. prał. J. Ferensowicz, ks. J. Skiba, o. K. Dryja OFMCap., ks. J. Kutermak CM, ks. T. Brodzik, ks. T. Demel.

Biskup W. Pluta nazwał ten kurs duszpasterski „Synodem Diecezjalnym”. Bowiem omówione zostały wszystkie działania duszpasterskie i gospodarczo-administracyjne diecezji z okresu 1958-1978, a więc czasu następującego po pionierskiej pracy duszpasterskiej administratorów: ks. Edmunda Nowickiego,

⁵⁰ Ks. Z. Dymitruk, *Wypowiedź*, GWK 22 (1978), s. 238-239.

⁵¹ Ks. Z. Czekański CM, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 239-242.

⁵² Ks. J. Loch, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 242-247.

⁵³ Ks. Z. Zając, *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 247-250.

⁵⁴ Ks. A. Białek OFMCap., *Wypowiedź*, GWK 22 (1979), s. 250-253.

⁵⁵ Ks. J. Janicki, *Moje doświadczenie duszpasterskie...*, GWK 22 (1979), s. 253-259.

⁵⁶ Ks. Z. Weder, *Moje doświadczenie duszpasterskie...*, GWK 22 (1979), s. 259-262.

⁵⁷ Ks. J. Michalski, *Kapituła katedralna w Gorzowie Wlkp.*, GWK 22 (1979), s. 262-271.

⁵⁸ Ks. W. Sygnatowicz, *Budownictwo sakralne i nowe parafie w ciągu 20-lecia posługi pasterskiej ks. bpa ordynariusza 1958-1978*, GWK 22 (1979), s. 272-275.

⁵⁹ Ks. M. Marszałik, *Sprawy finansowe w okresie dwudziestolecia 1958-1978*, GWK 22 (1979), s. 276-281.

ks. Tadeusza Załuczковского, ks. Zygmunta Szelażka i bpa Teodora Benschera w latach 1945-1958. Dobrze, że materiały te zostały zebrane w odrębnym numerze „Gorzowskich Wiadomości Kościelnych” na 271 stronach. Ktokolwiek podejmuje się zadania opracowania czy zapoznania się z pracą duszpasterską bpa W. Pluty w latach 1958-1978, nie może pominąć dokładnego przestudowania opracowania dokonań bpa W. Pluty i współpracujących z nim instytucji kościelnych i wszystkich kapłanów oraz zaangażowanych w grupach parafialnych wiernych świeckich.

7. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 27-28 sierpnia i 29-30 sierpnia 1979 r.

Dwudniowy kurs duszpasterski poświęcony był głównie tematowi roku duszpasterskiego 1979/1980: „Ewangelizacja w rodzinie i przez rodzinę”.

Po nabożeństwie eucharystycznym, odprawianym przez bpa P. Sochę, bp W. Pluta wygłosił konferencję ascetyczną na temat „Formacja młodych małżeństw”, a następnie wykład „Sytuacja rodziny w Polsce”. Wykorzystał w nim materiały z synodu krakowskiego, przygotowane z myślą o synodzie biskupów w Rzymie, planowanym na 1980 r., i ze wskazań Konferencji Episkopatu Polski. Omówił zadania, jakie winni podjąć duszpasterze: uaktywnić działania w rodzinie i przez rodzinę; uwzględnić warunki ewangelizacji w rodzinie; wskazał, kiedy należy przekazać to rodzicom i wreszcie podał opracowane przez siebie materiały oraz książki.

Drugi wykład, na temat „Rodzice jako katecheci”, przedstawił ks. prof. Roman Murawski. Prelegent omówił funkcję katechizowania przez rodziców własnych dzieci, następnie wskazał, że katecheza rodzinna nie likwiduje katechezy parafialnej, ale owocnie przygotowuje do tej katechizacji i ją przedłuża. Podkreślił, że katecheza parafialna wyizolowana od funkcji katechetycznej rodziców skazana jest na niepowodzenie. Wreszcie wskazał, jak budzić doświadczenie religijne i je werbalizować, kształtować właściwy obraz Boga i troszczyć się o pozytywne przeżywanie wiary. Zwrócił też uwagę na główne zadania katechetyczne rodziców: praca nad pełnym rozwojem osobowym dzieci, pomoc w kształtowaniu dojrzałej wiary i wspieranie w kształtowaniu postawy ludzkiej.

Wieczorem wyświetlony został film o św. Stanisławie Biskupie.

W drugim dniu kursu duszpasterskiego księży wysłuchali wykładu „Rodzina w wychowaniu młodego pokolenia” znanej psycholog z KUL-u prof. Teresy Kukołowicz. Na wstępie omówiła trzy podstawowe pojęcia: rozwój, socjalizacja i wychowanie, a ściślej – rozwój ku dojrzałej osobowości, socjalizacja jako ucłowieczenie, uspołecznienie, przyswojenie tego, co w danej grupie jest dobrego. Główny trzon wykładu to rola wychowawcza rodziny. Prelegentka jasno ukazała, że rodzina ma szczególne możliwości w wychowaniu nie dlatego, że jest pierwsza, ale dlatego, że zawiera w sobie to wszystko, co jest konieczne, by człowiek mógł się udoskonalać, ukształtować. Wychowanie w rodzinie dokonuje się przez uczestnictwo w życiu.

Postawiła też pytanie: Co rodzina musi zawierać w swym życiu, by zapewnić właściwy rezultat wychowania? W odpowiedzi stwierdziła, że wyniki wychowania zależą od: siły dążenia do Boga i ojca i matki do doskonałości oraz doskonałości w relacjach wewnątrzrodzinnych; siły dążenia rodziny do uczestnictwa w życiu Kościoła, parafii; stopnia, w jakim problemy pracy, wypoczynku, obyczajowości pozostają w ścisłej relacji do Boga.

Postawiła też pytanie: Jak pomóc rodzinie? Najpierw pobudzać doskonałość rodziców; ukazywać, co znaczy realizować obecność Boga w życiu rodzinnym; wyjaśniać krytycznie zamieszanie, jakie panuje w sprawie wychowania dzieci i młodzieży; towarzyszyć rodzinie w pracy wychowawczej, ale wtedy, gdy jest to konieczne, a nie „na zapas”. Rodzice nie mogą mieszać autorytetu z szacunkiem. To, że są rodzicami, wystarczy, by byli szanowani, ale aby mieć autorytet, trzeba być osobowością. Autorytet zależy od tego, na ile stoimy na straży prawa do godności osoby ludzkiej. Rodzice często uważają, że ich zadaniem jest zaspokajanie potrzeb do osiągnięcia rozwoju, a wychowanie polega na codziennym byciu razem z dzieckiem i wspólnym realizowaniu życia nastawionego na Boga. Zadaniem Kościoła jest dawanie świadectwa takiego życia, w którym obecny jest Bóg we wszystkich elementach.

Cennych wykładów nie zamieszczono w piśmie diecezjalnym, dlatego podano niektóre uwagi, które autor odnotował w osobistych notatkach z kursu.

8. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 25-26 sierpnia i 27-28 sierpnia 1980 r.

W kościele seminaryjnym bp P. Socha odprawił nabożeństwo eucharystyczne, a bp W. Pluta wygłosił konferencję do kapłanów na temat „Konieczność życia modlitwy do działań duszpasterskich kapłana”.

Po przerwie bp W. Pluta wygłosił dwa wykłady. Pierwszy nosił tytuł „Zadania rodziny katolickiej w świecie współczesnym”. Rodzinie potrzeba dzisiaj wartości Bożych, gdyż jest ona zagrożona przez różne formy laicyzacji spontanicznej i kierowanej. Drugi wykład był omówieniem tematu roku duszpasterskiego 1980/1981 ph. „Ewangelizacja środowiska przez rodzinę”. Prelegent, po wyjaśnieniu pojęć: „ewangelizacja” i „środowisko”, omówił zadania duszpasterzy w dziedzinie pracy apostołskiej, odwołując się do swoich opracowań, szczególnie Rozporządzenia duszpasterskiego L-44. Do obydwu wykładów bp W. Pluta wykorzystał materiał, który przygotował na październikowy synod biskupów dotyczący rodziny w Rzymie, w którym miał reprezentować episkopat Polski.

Kolejnym omawianym tematem było planowanie duszpasterskie. Uwzględniając fakt, że w 1980 r. kończy się plan duszpasterski opracowywany przez księży w 1974 r., obejmujący duszpasterstwo ogólne, duszpasterstwo grup i zespołów parafialnych i planowanie prac w dziedzinie gospodarczo-administracyjnej na następne pięć lat, potrzebne było podsumowanie doświadczeń poprzedniego okresu i podanie wskazań, jak należy przygotowywać plan na kolejne pięć lat.

Pierwszy temat „Blaski i cienie planowania duszpasterskiego” referowali kolejno: bp P. Socha, który omawiał planowanie na płaszczyźnie ogólnodiecezjalnej, ks. dziekan ST Garncarz ukazał walory planowania od strony dekanatu, a ks. Z. Czekański CM – planowanie od strony parafii.

Bp W. Pluta, w oparciu o doświadczenia i własne przemyślenia oraz po uwzględnieniu głosów z diecezji, dekanatu i parafii, poruszył temat „Nowe aspekty planowania duszpasterskiego”. W wykładzie szczególnie podkreślił potrzebę planowania duszpasterskiego i znaczenie włączenia wiernych świeccich, zwłaszcza liderów grup parafialnych, do opracowania programu.

W drugim dniu obrad ks. rektor Henryk Dworak wygłosił wykład „Budzenie powołań w naszej diecezji”. Prelegent nawiązał do doświadczeń duszpasterstwa powołań w diecezji gorzowskiej. Na tle badań socjologicznych prowadzonych w dziedzinie katechizacji i duszpasterstwa młodzieży i grup młodzieżowych, zwłaszcza ministrantów, ukazał, jak ważne są te dziedziny pracy duszpasterskiej dla rozwoju ducha wiary w sercach młodych, a w konsekwencji do odczytywania łaski powołania do kapłaństwa.

9. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 24-25 sierpnia i 26-27 sierpnia 1981 r.

Kurs duszpasterski w dwóch grupach odbywał się w Wyższym Seminarium Duchownym w Gościkowie-Paradyżu, a jego głównym tematem był program roku duszpasterskiego 1981/1981: „Rok wiary i wdzięczności za dziedzictwo wiary polskiego Narodu – pod opieką Matki Bożej”.

W pierwszym dniu kapłani uczestniczyli w nabożeństwie eucharystycznym i wysłuchali konferencji ascetycznej, którą wygłosił bp P. Socha na temat: „Wiara kapłana”. Konferencjonista przypomniał, że św. Paweł Apostoł wielokrotnie przestrzegał swoich adresatów przed niebezpieczeństwem utraty lub osłabienia wiary, także tych, którzy powołani zostali do jej głoszenia i dawania świadectwa żywej i odważnej wiary.

Po przerwie bp W. Pluta wygłosił trzy wykłady. Pierwszy dotyczył programu roku duszpasterskiego 1981/1982, drugi nosił tytuł „Dzisiejsze rozumienie wiary i modlitwy w teologii współczesnej”, a tematem trzeciego było „Doświadczenie religijne, łącznie z doświadczeniem modlitwy, jako źródło uaktywnienia wiary”.

W drugim dniu obrad ks. prof. Zdzisław Chlewiński zreferował temat „Motywacja i uwarunkowania wiary w aspekcie psychologiczno-duszpasterskim”. Ostatni wykład zatytułowany „Wtajemniczenie dzieci i młodzieży w owocne przeżywanie Mszy św.” wygłosił bp Edward Materski. Prelegent omówił główne dziedziny życia religijnego, które mają zasadniczy wpływ na rozumienie i korzystanie ze mszy św., dobre przeżywanie i rozumienie sakramentów chrztu, bierzmowania, pokuty oraz roku kościelnego, ożywione duchem wiary życie

w rodzinie, dobrze prowadzona i systematyczna katecheza oraz przeżycie wspólnoty w rodzinie w grupach koleżeńskich i parafialnych.

Teksty wykładów nie zostały opublikowane w piśmie diecezjalnym.

10. Kurs duszpasterski dla księży w dwóch turnusach: 30 i 31 sierpnia 1982 r.

Jednodniowy kurs duszpasterski w Wyższym Seminarium Duchownym rozpoczął się nabożeństwem eucharystycznym i konferencją ascetyczną na temat „Nadzieja nadprzyrodzona”, którą wygłosił bp W. Pluta.

Po przerwie pasterz diecezji dokonał wprowadzenia do programu duszpasterskiego na rok 1982/1983 ph. „Nadzieja zawieść nie może”, a następnie w obszernym wykładzie omówił „Wyniki ankiety na temat prac duszpasterskich prowadzonych w diecezji na podstawie wydawanych »Rozporządzeń Duszpasterskich L« i opracowań materiałów duszpasterskich przygotowanych przez Dostojnego Prelegenta i udostępnionych księżom”. W części negatywnej pasterz diecezji podkreślał, że księża respondenci zwracają zbyt mało uwagi na problemy poradnictwa, formacji młodych małżeństw, wychowania dzieci i młodzieży do czystości. W części pozytywnej bp W. Pluta omówił kolejno wszystkie działy pracy duszpasterskiej, biorąc za podstawę klasyczny podział na urząd pasterski, prorocki (nauczycielski) i kapłański. Panorama niemal wszystkich działań duszpasterstwa pomogła księżom dostrzec wiele działań pracy, których nie zauważali, a w wielu wypadkach mogliby się ich podjąć.

Sesja popołudniowa poświęcona była niemal wyłącznie duszpasterstwu grup przez formacją w Ruchu „Światło-Życie”. Na temat pracy formacyjnej metodą oazową głos zabierali czterej prelegenci. Bp P. Socha omówił ogólne założenia i ramy organizacyjne formacji oazowej w diecezji gorzowskiej. Zauważone zostały szczególnie: troska o formację oazową członków przez kontynuowanie działań duszpasterskich z młodymi po ich powrocie z oaz wakacyjnych, a także potrzeby tworzenia ośrodków oazowych na terenie diecezji.

Ks. prał. E. Welzandt dzielił się doświadczeniami z pracy w oazach rodzin, czyli kościoła domowego. Ks. Kazimierz Helon przedstawił metody prowadzenia grup rodzin na przykładzie własnej podmiejskiej parafii w Ulimiu. Ks.

E. Dajczak dzielił się doświadczeniami pracy moderatora wakacyjnej oazy młodzieży. W ten sposób ukazana została panorama formacji do życia chrześcijańskiego dzieci i młodzieży, a także rodzin.

Po przekazaniu licznych informacji i planowanych pracach duszpasterskich modlitwą zakończono spotkanie.

Pobieżna analiza jednego tylko działu pracy formacyjnej kapłanów w diecezji, jakimi są kursy duszpasterskie, pokazuje, jak twórcza jest praca, którą nazywamy w słownictwie posoborowym „formacją permanentną kapłanów”. I chociaż nie zachowało się wiele tekstów w formie publikacji, to jednak samo spojrzenie na tematykę, tak różnorodną, ukazuje wielkie bogactwo treści i metod pracy duszpasterskiej. Programy prezentowane w omówieniach ukazują także szczególne zaangażowanie bpa W. Pluty zarówno w systematyczne omawianie tematyki danego roku duszpasterskiego, ale także prowadzenie wykładów czy konferencji ascetycznych. Świadczy to o niezwyklej trosce bpa W. Pluty o duchową i duszpasterską formację kapłanów.

Biogram

Paweł Socha, doktor nauk teologicznych, biskup pomocniczy zielonogórsko-gorzowski w latach 1973–2012 (do 1992 gorzowski), od 2012 biskup senior diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, redaktor, wydawca, autor licznych publikacji o tematyce teologicznej i duszpasterskiej.

Paweł Socha

A pastoral course in the years 1973-1982

Abstract

Joining seven deaneries from the archdiocese of Wrocław to the diocese of Gorzów by the bull *Episcoporum Poloniae caetus* (issued 28 June 1972) made the bishop of Gorzów, W. Pluta, face serious pastoral problems. He had been emphasizing the need to develop a five-year parish program for a few years. After consulting with the priests, he came to the conclusion that the clergy of the whole diocese should be introduced to the pastoral style which had already been developed in the Church of Gorzów. For this purpose, he initiated a three-day pastoral program at Theological Seminary, in two groups. Two dates were set: 4-6 and 11-13 September 1973. The main theme of the course was 'A parish and a priest in a parish'. The initiative undertaken by Bishop W. Pluta enabled the clergy to familiarize themselves with the pastoral program and to discuss current pastoral and theological problems. There was also a time for prayers, an ascetic conference, lectures – where priests could share their thoughts with each other, and finally, a time for providing the most important information of the various departments of the Bishop Curia and other diocesan institutions. In the study which covers the years 1973-1982, the author discussed the programs and topics of particular importance to the spiritual, theological and pastoral formation of priests. He presented the bibliography of the lectures published in the official diocesan paper so that those interested in a particular subject can easily find the texts they need.

Translated by Aneta Kiper